

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un şir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce priveşte foaia
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţi, Joi şi Sâmbăta.

„Pocăitismul” şi reuniunile pii.

Una dintre cele mai grave chestii, cari azi agită opinia publică românească, este lăţirea secţiei baptiştilor, sau cum se numesc ei pe sine a „pocăiţilor”. Numai de câţiva ani s'a ivit această primejdie printre noi, şi totuşi în un timp relative scurt, le-a succes a cuceri suflete aproape în toate ținuturile locuite de români.

Această împrejurare ne inspiră cele mai serioase îngrijorări atât noauă conducătorilor spirituali ai poporului, cât tuturor românilor de bine, cari au influenţă în orice chip asupra poporului nostru şi cărora le zace la inimă viitorul neamului românesc.

S'a discutat mult în foi ca: ce e cauza lăţirii acestui rău? — Unii atacă pe preoţii de azi, că nu-şi împlinesc sfânta datorinţă de a predica regulat cuvântul adevărului; alţii zic, că să răsbună păcatele trecutului, deoarece preoţii în trecut absolute nu, sau numai în cea mai mică măsură s'au interesat de luminarea poporului. Cred, că vor fi fost în trecut preoţi slabi, cari au neglijat cea mai sacră datorinţă de a predica în biserică şi a catehiza în şcoală, şi așa s'a crescut o generaţie, care crede orb, fără de a cunoaşte adevărurile veşnice şi frumoase ale religiunii. Prin urmare credinţa nu-i înrădăcinată, n'are bază solidă, şi așa ușor poate să fie răsturnată.

Dară înainte de a judeca pe cei bătrâni, trebuie să cugetăm la împrejurările maştere, când în parohioare de 200—300 suflete, fără ecleejie şi venite, au trebuit să-şi crească familia constătoare adeseori din 8—10 membrii. Deci au fost nevoiţi ca să-şi cultive înşişi porţiunea canonică şi să fie ziua întreagă pe câmp, dacă au voit să nu piară de foame şi să-şi poată creşte

pruncii. Aşadar, deşi aceasta nu escuză pe cei bătrâni, totuşi păcatele trecutului baremi putem să le înţelegem.

Azi stăm cu totul altcum în această privinţă. Avem preoţi cu pregătiri academice, cari predică şi catehizează regulat şi totuşi ce vedem? — Şi în parohiile aceste de frunte, ba chiar şi pe la oraşe, unde *elita clerului* vesteşte cuvântul adevărului, şi acolo câştigă aderenţi apostolii pocăiţilor.

Deci nu clerul nostru este aici de vină, nu el este cauza lăţirii acestui rău.

Eu, care de 14 ani muncesc în mijlocul poporului, cauza lăţirii pocăitismului o aflu în trei împrejurări:

1. În lipsa unei temeinice culturi;
2. alcoolismul şi
3. simţul de pietate deosebit de intensiv la unii credincioşi.

Am observat anume, că acest rău acolo străbate mai ușor, prin sătuleţele cele mai mici, pe la poalele munţilor, unde nu este şcoală de loc, sau numai în timpul cel mai nou s'au înfiinţat. Acolo poporul neştiind carte, nu-şi afla distracţie în altceva, decât în beutură, care pe lângă aceea, că-i răpeşte pâinea din gura familiei lui, — îi tâmpeşte şi facultăţile mentale şi așa îl predispune, ca venind apostolii unei învăţături noi, — să meargă cu ei. Şi așa în speranţa de a scăpa de sub jugul miseriei, se aruncă în braţele pocăitismului seducător.

Dar este o a treia cauză, şi aceasta ne interesează mai de aproape pe noi. Luând în consideraţie însuşirile personali a apostolilor, cei mai mulţi dintre ei sunt de aceia, cari au o natură blândă, ba unii dintre ei au fost cei mai evlavioşi şi temători de Dumnezeu. — Dacă îi întrebi, pentruce şi-au părăsit legea, îţi răspund, că nu din

ură faţă de legea străbună, ci pentrucă cugetă, ca prin îmbrăţişarea pocăitismului îmbrăţosează o lege mai perfectă, mai *desăvârşită*. Ei voesc să fie mai plăcuţi înaintea lui Dumnezeu. — Deci chiar simţul special de o pietate mai adâncă este cauza lăţirii pocăitismului în cele mai multe cazuri.

Ni se impune datorinţa deci, ca acest simţ de pietate să-l exploatăm în interesul Bisericii noastre pânăce nu-l vor exploata vrăşmaşii noştri.

Să înfiinţăm pretutindenea „Reuniuni pii”, reuniuni Mariane, reuniuni de temperanţă, reuniuni de lectură etc., prin cari apoi, acei credincioşi, cari nu se îndestulesc bu predica de Dumineca, îşi vor afla mijloacele de lipsă pentru a-şi stâmpăra setea evlaviei prin nutrirea mai intensivă de hrană spirituală a sufletului.

Acestea sunt mijloacele, prin cari preotul îşi va putea mai liber desvolta activitatea sa şi va putea paraliza veninul învăţăturilor contrare Bisericii adevărate alui Hristos Domnului Nostru.

Prin reuniunile pii mulcomim setea celor blânzi şi pii după mai mare perfecţiune spirituală, nobilităm mintea şi inima poporului dându-i mai multă ocupaţiune spirituală, tot odată îl reţinem dela alcoolism şi așa ipso facto îi oţelim mintea, ca să nu fie susceptibilă învăţăturilor destructive atât pentru Biserică, cât şi pentru neam!

Deci, având în vedere importanţa cea mare a chestiei, să ne punem pe lucru pânăce nu-i târziu, şi conform împrejurărilor locali să înfiinţăm „Reuniuni pii”, deoarece aceasta o pretind dela noi:

cerinţele timpului,
mântuirea sufletelor şi
datorinţa noastră de preoţi!

Dr. Paul Lauran,
protopop.

Pacea română-maghiară — s'a zădărnicit. Conform unei depeşe laconice, ce am primit, reprezentanţii Comitetului au predat contelui Stefan Tisza o rezoluţie, drept rezultat al şedinţelor comitetului din zilele de Marţi şi Miercuri.

Şedinţa de Marţi a fost deschisă la orele 10 jum. prin presidentul G. Pop de Băseşti, în o sală a restaurantului Kationa, în prezenţa membrilor din comitet:

Dr. Teodor Mihali, dr. Vasile Lucaciu, Nicolae Ivan, dr. Iuliu Maniu, dr. Ştefan C. Pop, dr. Valeriu Branisce, dr. Nicolae Vecerdea, Vasile Damian, dr. Nicolae Comşa, dr. Nicolae Şerban, Roman Ciorogariu, dr. George Popovici (Lugoj), dr. Aurel Cosma, Constantin Lucaciu, dr. Romul Boila, dr. Cornel Iancu, dr. Caius Brediceanu, Vasile Goldiş, dr. V. Bontescu, Octavian Goga, dr. I. Erdélyi, dr. Aurel Lazar, dr. Iustin Marşieu, dr. Ioan Nedelcu, dr. N. Oprean, dr. Ştefan Petrovici, Emanoil Ungureanu, dr. A. Vaida, dr. R. Veliciu, dr. Ştefan Morariu, dr. Aurel Grozda.

Mai sunt de faţă şi următorii bărbaţi de încredere, invitaţi anume la şedinţă: dr. Iuliu Coste, Ciacova, dr. Lucian Georgevici, Recaş, dr. Coriolan Paş, Orade, dr. C. Popoviciu, Orade, dr. A. Vălean, Lugoj, dr. G. Gârda, Făgeş, dr. P. Barbu, Caransebeş, dr. Alex. Morariu, Caransebeş, dr. I. Cigărean, Oraviţa, dr. Samuil Vladone,

Bozovici, dr. Liviu Ghilezan, Madoş, dr. Alex. Doboşi, Sătmar, Vasile Mica, Ladislau Gyurkó, dr. George Pop, dr. Mihai Popovici, Viena, dr. Alexandru Haliţa, dr. Vasile Pahone, Bistriţa, dr. Sever Dan, Cluj, Ioan Pop, Morlaca, dr. Eugen Bran, Teaca, dr. Andrei Pop, Huiedin, dr. Zosim Chirtoş, Câmpeni, Emil Cormoş Alexandrescu, M.-Oşorheiu, dr. Laurenţiu Pop, Abrud, dr. Ioan Harşia, dr. Ioan Lupaş, Selişte, dr. Lucian Borcea, Sibiu, dr. Onisifor Ghibu, Sibiu, dr. Octavian Vasu, Făgăraş, Francisc Hossu Longin, Deva, dr. Victor Deleu, Şimleu, dr. Ilie Mariş, dr. Dionisie Roman, Mediaş, dr. Alexandru Morar, Caransebeş, dr. Aurel Nilvan, Sălagiu, Ioan Poşa, Busiaş, dr. Teodor Paş, Hălmagiu, Andrei Ghidui, Caransebeş, Ghiţă Pop, Poiana sărată, Sebastian Bornemisa, Orăştie, Andrei Cosma, Şimleu.

Redactarea procesului verbal se încredinţează dlor Dr. Vasile Lucaciu şi Dr. Romul Boilă.

Dr. V. Branisce, într'un expozeu uai lung expune istoricul tratativelor, precum şi întreg materialul, ce s'a discutat.

După amiaşi ia cuvântul dl Vasile Goldiş, directorul „Românului“, jăcând propunere relativ la hotărârile comitetului.

Dl Dr. Iuliu Maniu, analizează, într'un discurs de peste 2 ore partea politică şi juridică a materialului de tratative.

De încheiere a vorbit părin-

tele protopop Dr. I. Lupaş, susţinând propunerea dlui Goldiş.

Rezolvirea propusă de dl. Vasile Goldiş şi primită cu unanimitate de comitet este următoarea:

Comitetul naţional constată, că propunerile contelui Tisza, nici în ce priveşte conţinutul lor, nici în ce priveşte urmările condiţiunilor puse, nu sunt apte pentru stabilirea unei bune înţelegeri între sistemul de guvernament şi poporul român.

În consecinţă hotărăşte continuarea luptei pentru revendicarea drepturilor poporului român.

Noul drept cambial. În parlamentul din Budapesta s'a primit proiectul despre dreptul cambial, care conţine o serie de inovări privitoare la înlesnirea traficului cambial. Se micşorează o mulţime de cazuri, cari până acuma invalidau cambiul din vreun defect oarecare de formă. De asemenea se înlesneşte asigurarea creditului la caz de insolvenţă. Creditorul e nevoit se primească împrumutul şi în rate. Procedura protestului se simplifică iar taxele se reduc. Capabilitatea iscăririi cambiului se statoreşte la 24 ani afară de cazurile când cei interesaţi sunt declaraţi de lege majoroni. Cei ce nu ştiu scrie trebuie se i-şi legalizeze iscălitura. Prescrierea angajamentului giranţilor se prelungeşte şi multe altele, dintre cari unele vor crea unele dificultăţi în procedura de până acum a băncilor noastre.

FOIȚA.

Ei....

Te-am luat cu mine 'n zborul
Pribegitului meu gând;
Te-am purtat prin țări cu stele
Neliniştea să 'mi-o frâng.

Dar robu d'albastru zării
Chip de vraje din poveşti,
Tu n'-ai vrut cu min' iubirea
În văzduh s'o împărteşti.

Ți-am croit palate, ziduri
Și grădini cu floricele,
Unde 'n triluri o să-ți cânte
Cete de mici filomele.

Dar a visului iconă
M'a 'nșelat în chip amar,
Când în locul meu șireato,
Ți-ai ales alt grădinar!..

I. Treicrișan.

Un loc sfânt.

Dintre toate Societățile religioase singură biserica catolică are nota de sfântă. Sfințenia aceasta s'a manifestat în dumnezeirea Intemeietorului ei, mai târziu în statornicia și moartea eroică alor sute și mii de martiri din vremile împăraților romani; apoi în viața curată a sfinților părinți, a sufletelor pii de azi, precum și în lanțul neîntrerupt de minuni, pe cari le-a făcut și neîncetat le face și azi Dumnezeu pentru demonstrarea religiei sale.

În decursul istoriei bisericești ne întâmpină un fapt: când biserica a fost mai asuprită, când a lăncezit credința și a decăzut moralitatea oamenilor, fapte miraculoase au trimbițat în urechile mulțimei arătând calea...

Veacul nostru se numește modernist. Un curent rece se simte, care vrea să înghețe inimile, și să le depărteze dela ținta lor naturală: de a se lipi din ce în ce cu mai multă căldură de inima plină de dragoste a lui Hristos. Dar precum în natură nu există acțiune fără reacțiune, tot așa și aici. Răceala și indiferentismul masselor, a înduplecat pe Dumnezeu, să dea într'un mod special curs liber mulțimii îndurărilor sale. Astfel vedem, că în inima Europei, în țara cea mai necredincioasă să ivește pe orizontul istoriei numele de Lourdes. Au trecut 50 de ani, de când mulțimea bolna-

vilor și a nefericitorilor are unde trage, și știe că dragostea de mamă a Vergurei le va șterge lacrimile.

Oare locul acesta atât de sfânt, unde se întâmplă nenumărate vindecări miraculoase să nu fie dovadă despre sfințenia bisericii catolice? Cu greu aş crede. Am înaintea mea deosebite date statistice, cari grăesc nespuse de mult. Să luăm unele din ele:

În intervalul April—Octomvrie 1913, au sosit la Lourdes 494 trenuri speciale, cari au adus nu mai puțin decât 260,153 de peregrini.

Acesta e un număr foarte însemnat. Să ne gândim, că înainte de asta cu 50 de ani, Lourdes a fost un loc pustiu — și în locul orașului de astăzi, se auzea numai murmurul unui părauaș și șoaptele cetinilor de brad.

Să nu uităm, că minunile din Lourdes au răscolit multe valuri. Necredincioșii nu au încetat să le discrediteze și chiar să le batjocorească.

Sunt nenumărate harurile cerești, ce se dau acolo, la întervenirea Preacuratei. Cancelaria medicală, în anul 1913 a luat 75 de procese verbale, despre 75 cazuri de vindecări. E foarte interesant cum să fac vindecările. Morbosul ia parte la procesiunea religioasă unde se împărtășesc de binecuvântare cu euharisticul Hristos. Urmează scaldă, apoi e cufundat în apă și nu odată

Normativ arhidiecezan.

În coloanele acestui ziar să accentuiască lipsa arzătoare a unui normativ arhidiecezan. Probabil sulevatorul ideii a fost condus de principiul „jus est norma agendi”, din care a tras concluzia, că numai aceea este drept, just, ce se întâmplă după o anumită regulă. Concluzia aceasta însă e greșită, căci de multeori aplicarea stricată a normei, e cea mai mare nedreptate și de aceea trebuie să fim cu mare atențiune, ca nu cumva summum jus să devină summa iniuria.

Crearea unui normativ arhidiecezan, cum e contemplat, abstrăgând dela violarea dreptului liberei conferiri, e imposibil.

I.

Dacă să creiază normativul — cu scopul, ca superioritatea să aibă la dispoziție un mijloc de a cunoaște mai bine parohiile presupunem, că superioritatea bisericească — constatătoare din bărbați încărungați în munca stăruitoare pentru arhidieceză — nu cunoaște parohiile, dar după ce știm, că le cunoaște, crearea normativului, nu e o necesitate și dela aceasta nici nu putem aștepta îmbunătățiri enorme.

Să presupunem, că superioritatea nu cunoaște parohiile și să cercăm, ce ajutor i-ar da normativul?

Până acum s'au scris două proiecte de normativ, dar eu cred, că fiecare preot ar avea alt proiect.

Eu dacă aș proiecta un normativ, parohia Henig — ca să nu intru în alte amănunte — pusă alături de parohia Drâmbar, Dumitra, Oarda, parohii de clasa a V-a, aș pune-o alături de parohia Cut, de clasa I-ă. Crearea unui normativ corect recere o muncă uriașă și munca aceasta ar fi aproape zădarnică.

Ar fi trudă zădarnică; să luăm un caz concret, care s'a fost amintit și în ziarul acesta („Unirea“ nr. 7 pag. 4). „Sântimbrul cu numai 431 cor. 12 bani venit dela 571 suflete, a atras privirea multor concurenți până și cu 15—20 ani de serviciu“.

Să presupunem, că aceasta parohiei-ar fi fost conferită pe baza unui normativ cu paragrafi bine rotunziți; eu cred, că în cazul acesta, nu ar fi fost conferită actualului paroh, ci unuia din cei cari aveau 15—20 ani de serviciu. Urmarea ar fi fost, că nici preotul, căruia i-s'ar fi conferit, nici poporul și nici actualul paroh nu ar fi fost îndestulit.

Ar fi fost neîndestulit preotul, care după un serviciu de 20 ani, eventual cu familie grea, ar fi fost silit să stea în drum, căci parohia nu are locuință pentru preot.

Ar fi fost neîndestulit poporul, care în anii trecuți a fost inundat de mai multeori, care el însuș nu are unde locui, ba ce e mai mult nu are nici biserică.

Ce să fi făcut preotul?

Biserică, locaș lu Dzeu, sau case parohiale? Nu avea unde locui, așadar volens-volens trebuia să se îngrijească de case parohiale. Exemplul dat poporului era întâi eu să am locuință, biserică mai târziu, așadar cel mai urât viciu; egoismul.

Parohia a fost conferită actualului preot care are casele lui, nu are lipsă de case parohiale, care e mulțămît că e mult-putinul lui.

Poporul e mulțămît, căci are numai un gând: să ridice locaș demn lui Dumnezeu. Pentru care a făcut începuturi frumoase.

Eu cred că nici un normativ, nu ar fi fost în stare să împace atât de bine deosebitele interese. Iată rezultatul prevederii cumințe și prudenții părințești a unei conduceri înțelepte — fără normativ.

Dar sufletul celui ce a muncit 20 ani cu cinste și cu omenie în via Domnului, cine-l împacă, când se vede preterat înaintea unui frate cu nici 10 ani de serviciu?

Să împacă singur, dacă e aplicat spre pace și nu-l împacă nime, dacă are înclinări. Iși va zice: dacă mi-se conferea mie eram neîndestulit și neîndestuliam și pe alții; iar de va avea judecată și mai largă i-și va zice; mie poate să-mi conferească superioritatea alt beneficiu, să mă mulțamească mai mult decât aceasta, dar fratelui căruia i-sa conferit — având el aici și ceva proprietate — nu-ise putea da alt beneficiu, ca să-i fie de așa folos.

Obiecțiunea că așadar nu vrednicia mea, ci legăturile, ce le am cu parohia, mă fac să ajung la beneficiu o desleg cu da și ba. Da, pentru-că alături de legături am pus în rând ca puțini alți o parohie — care câtă muncă m'a costat, o știu mai mulți; și ba, pentru-că deși am eu proprietate în Bia sau în Luna, parohia a fost conferită celui, care a avut mai multe merite decât mine.

Așadar dacă avem normativ și în cazuri speciale s'ar face abatere, e evident că valorile amărăciunii ar fi și mai mari ar fi și mai îndreptățite.

II.

Dacă normativul s-ar face numai ca prin el să se împace sufletele — fiindcă după unele conferiri, se aud multe lamentări — nu ne-am ajunge scopul, căci înclinarea sufletelor trebuie să o decidă motive mai înalte, decât litera moartă a cutărui normativ.

Dar eu, care în vreme scurtă, am adus în rând o parohie — Cricăul, ca să rămânem la acelaș caz — cum mă voi împăca sufletește cu împrejurarea că după atâta muncă, trudă, cutare beneficiu în sensul nor-

ologul neputincios, iasă vindecăt între espreșiunile de mirare ale celor necredincioși și între mulțămitele și rugăciunile inimilor pii. Cu adevărat modul acesta de vindecare e vrednic de Dumnezeu.

Aproape de scaldă s'a întemeiat un spital, unde an de an se adună medici pentru ca să se convingă de celea auzite. În 1913 oficios s'au însinuat 670 medici, — dintre cari 71 profesori universitari. Numărul medicilor nefusinați oficios, se urcă cam la 200, astfel de toți ar fi 900.

Am zis, că în veacul nostru să simte un vânt rece de necredință, dar nu putem zice, că răceala asta ar avea o influință mare asupra celor buni. Ca un barometru a credinței să luăm numărul cuminecărilor, cari s'au făcut în Lourdes în anii din urmă:

1906	sau cuminecat	407.000
1907	„	415.000
1908	„	1,066.400 (an jubilar)
1909	„	516.000
1910	„	626.000
1911	„	770.000
1912	„	791.000
1913	„	890.000

va să zică, față de anul trecut, un spor de 99.000.

Mare trebuie să fie puterea acelei religiuni, care are puterea să adune sute de mii de oameni de pe întreg rotogolul pământului la un loc, să-i încălzască de ace-

leași doruri și să-i hrănească cu aceeași credință. Și când te gândești că într'un orașel cu abia 2—3 mii locuitori Hristos nutrește cu trupul său sfânt într'un singur an 890.000 de indivizi, involuntar te însuflețești pentru adevăr și ai vrea ca toată lumea să simtă ca tine.

99.936 femei și 42.723 bărbați sau scaldat în anul trecut în apa făcătoare de minuni, și nu mai puțin de 160.000 sticle cu apă de Lourdes au fost transportate pe postă, afară de cantitatea enormă, pe care au dus-o cu sine peregrinii.

Toate statele s'au grăbit să dea cinste Maicii Domnului în locul unde o primește într'un mod special. Așa Franța cu 3 cardinali, 56 episcopi și 176.377 credincioși. Belgia 2 episcopi 15.278 credincioși. Spania 4 episcopi 14.728 credincioși. Germania, Italia, Elveția, Austro-Ungaria, Irlanda, Alsacia, Olanda, Anglia, Portugalia și Luxemburg cu mii de credincioși în frunte cu episcopii lor. Să se mai adaugă 1 Metropolit și 4 episcopi din Asia, apoi 1 Primate, 3 Metropoliti și 23 Episcopi din America precum și un Episcop din Australia — și vom avea lumea întreagă la picioarele Mariei.

Dar românii? Da va bunul Dumnezeu să ne vedem și noi conduși de arhieriei noștri la Izvorul îndurărilor? Nu vreau să profetesc.

Să se mai adaugă la toate acestea, că în Lourdes s'au celebrat cu totul 68.000 sf. liturghii ca să ne facem o palidă idee despre vieța sufletească de acolo în anul 1913.

Cifrele acestea, culese din revista „Lourdes“ ne dau un prilej de meditație. Vedem, că degetul lui Dumnezeu cu adevărat să arată și azi în vieța omeniei. Unde e mai mare primejdia, darul lui Dumnezeu e mai aproape. Este în Europa vreo țară mai necredincioasă ca Franța și este vre-un loc mai sfânt decât Lourdes?

În ce să arată sînțenia bisericii, dacă nu în minunile cari se fac în favoarea ei? Vrea cineva să se convingă că supranaturalul există și în veacul luminii? — meargă la Lourdes. Și va vedea cum se coboară îndurarea lui Dumnezeu între noi, va vedea oameni ce par niște stânci — bătându-și pieptul și strigând: Credidi —, quia vidi, a trebuit să cred, fiindcă am văzut și va cunoaște că Lourdes-ul cu adevărat e un loc sfânt.

ib.

Cugetări.

Culese de I. P. C.

Nume nemuritor îți câștigă numai virtuțile. O adevăresc aceasta cetele martirilor, moaștele apostolilor și toți aceia cari au trăit virtuos.

Sf. Ion Gură de aur.

mativului — sa conferit fratelui cu 20 ani de serviciu, pe care inse la ploat in casa parohială, la bătut vântul in biserică, ia rămat porcii cimiterul și in virtutea legii iau închis școala neglijată?

Dacă cu prudența superiorității nu mă împacă desigur litera normativului mă omoară.

Așadar normativul ar strânge focul sacru al jertfii preotului pentru biserică, iar încetușă toată dragostea de înaintare și de muncă, am stagna, căci altceva e a muri când ști că truda ta va fi resplătită, și altceva e ați împlini datorința, a-ți plăti urechea.

Pe baza normativului viața preotului ar fi o emigrare continuă, dela parohia de clasa ultimă până la parohia de clasa primă, care cu înțetul ar deveni „cimiterul parohilor cu 50 ani de serviciu“. Apoi, in parohiile de clasa primă am avea totdeauna preoți bătrâni; fapt neplăcut și pentru preot și pentru popor.

Ar fi neplăcut recte greu pentru preot pentru-că parohiile acestea sunt de regulă mari și prin urmare împreunate cu multă umblare și oboseală.

Ar fi neplăcut pentru popor, pentru-că — si aici chiar de loc nu voesc să micșorez vrednicia celor încărungați in muncă cinstită — un om tiner de regulă, are mai mult temperament, avânt, mai multă îndrăzneală, mai mult spirit de întreprinderere, cari calități nu numai că plac poporului ci sunt și de folos bisericii.

Că in alte oficii, amplexiții înaintează după ani de serviciu e explicabil, ei totdeauna isprăvesc aceeași funcție, ei au un oficiu, iar noi avem o chemare, terenul nostru de activitate e vast, își împlinesc un preot chemarea, dacă el nu face altceva decât celebrează, botează și înmormântează?

Cu toate acestea nu susțin, că bătrânii să stee unde sunt și să înainteze numai cei tineri, ci voesc să spun, că chestia aceasta e foarte grea și gingașă și nu cred să o putem norma prin paragrafi.

Dacă sufletele sunt inclinate spre nemulțămire și îndărgire și nu le poate împăca prudenta procedură a superiorității, cu atât mai puțin le va putea mulcomi dispozițiunile normativului.

Dacă inse ne aducem aminte de vorba scripturii „Prin mine împărații împărătesc și cei puternici scriu dreptatea“, (Pilde 8. 15) și ne nisum a vedea in fiecare conferire mâna activă a prevedinței și ne aducem aminte că superioritatea la conferirea, prin care de fapt ne-a adus nouă jignire, a trebuit să țină seamă poate de interese mai înalte de cât interesul nostru personal și dacă in localul decepții și-a îndărgirii, lăsăm sau facem chiar să încolțască in inima noastră nădejdea — „care mângăie încet și alină ușor“ — că la altă conferire vom fi mai norocoși, atunci purtăm mai cu ușurință procedura superiorității și mai mângăiați.

Am arătat dară, că chiar dacă s'ar putea crea normativul, nu ne putem înțemeia pe el nădejdea „unor îmbunătățiri enorme.“

Părerea mea e: normativul nu se va face, pentru-că principiile pe cari ar trebui edificat sunt in contradicere cu elementele dreptului divin și canonic și anume fiecare paragraf ar trebui înzestrat cu virtute constringătoare și deobligătoare atât pentru

superioritate cât și pentru noi, in cazul acesta însă ar fi vătămat principiul fundamental, care totdeauna trebuie observat de câte ori se confereste o parohie, că: parohia trebuie conferită aceluia, care are mai multe merite și pe care prudența pastorală îl afla de cel mai apt și principiul acesta e deobligător numai pentru superioritate. — Dacă normativul îl contemplăm ca un fel de îndrumare dată superiorității — așa dar fără de a fi deobligător — e superfluu, ba e chiar periculos pentru pacea internă a bisericii, căci atunci cei nemulțămiiți să vor putea acăța in coada vre-unui paragraf și nemulțămirea lor ar îmbrăca-o in veșmântul, care de departe strălucește in splendoarea dreptului călcat in picioare.

Amar.

Correspondențe.

Teatru la Sântana de Murăș. Biblioteca școlară românească Reuniunea femeilor gr.-cat. române.

Tinerimea țaranilor români din Sântana de Murăș, in 8 Faur a. c. seara — sub conducerea harnicului inv. Ioan Fleșer a știut să ne câștige cea mai plăcută recreație sufletească.

Au aranjat, pentru țărani, un teatru cu programul: Ruga dela Chiseten și Nunta țiganului, cu atâta reușită, cât au cucerit și dragostea inteligenții maghiare din loc, cari au luat parte in număr complet, să vadă ce știu românii — așa de mult cât la dorința expresă a preotului reformat s-a repetat cântarea „Trecui valea“ executată de diletanți.

Succesul admirabil a frapat și pe Holnar învățator la școala reformată, care cu multă invidie, s'a folosit de toate apucăturile să-i împiedece dela ajungerea scopului acum realizat.

Harnicul nostru învățator alături cu preotul, nu s'au lăsat înfrânți, atâta au umblat pe la Domni până au dobândit din nou concesiune.

Abstrăgând dela greutatele, prin cari au trebui să treacă — pe noi ne-a surprins foarte plăcut și pentru aceea producțiunea din Sântana, căci, fără să supărăm pe nime spunem adevărul, ne-am pierdut, in timpul din urmă, nădejdea, despre o viață românească din Sântana.

Deși e comună, pe cât știu, aproape cu 800 suflete români, totuși nu spre lauda fostului învățator — har Dlui acum trecut la penzie — putea-i să mori de dorul unei cântări românești.

De altă parte, ungurește cântau prea mult bieții feciorași de român.

Actualul învățator a întimpinat și greutatea aceea, cât la început in școală, înzădar provoca românește pe copii, că nu-i răspundea nime și dacă răspundea vre-unul, răspundea cu „jelen“.

Ne ținem de datorință, să amintim succesul material al teatrului.

Au fost intrate, aproape la 100 cor. care sumă pentru prevenirea altora — să folosesc pentru a pune bază unei biblioteci, care încă a lipsit.

Nădejdea noastră creștete acum, căci din toamnă aceasta și-a căpătat păstorul adevărat. Dsa e tînăr, dar vorbă să fie, bătrân la sentiment și plin de dragoste față de tot ce e românesc.

Singurul preot, întră cei răpiți la Hajdudorog care nepregetat să se espună până la sfârșit, alergând până pe la Ungvár, ca in persoană să convingă pe Il. Sa episcopul Pap Antal, pe atunci administratorul episcopiei de Hajdudorog — despre nedreptatea ce i-s'a făcut și să-l elibereze.

Dumnezeu i-a răsplătit, scoțindu-l pentru totdeauna de sub legăturile episcopiei maghiare.

In Sântana, unde a venit abia din toamnă a înființat „Reuniunea femeilor gr.-cat. române „Sf. Maria“.

Statutele sunt deja aprobate și reuniunea, care are deja peste 50 membrii. Dzeu să le dea ajutor, să știe conduce cu succes aceasta turmă la mulți ani.

Rugăm-l, ca in fața primejdii ce-i amenință comuna, cu alipirea la Murășvașarheiu, să-și facă datorința, cu însufletirea de până-acum, căci aparând comuna de alipirea politicească, o va apăra mai ușor și biserica de ep. mag. care ar urma cu siguranță.

Spectatorul.

Diverse.

Rugăm pe Stimații abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentele și cei ce sunt în restanță cu abonamentele pe anii trecuți să-și achite datoriile. Foia nu se poate susține fără abonamente plătite înainte.
Red. și Administrația.

Zestrea A. S. R. Principesei Elisabeta. De când logodna A. S. R. Principesei Elisabeta cu moștenitorul Greciei, s'a svonit in public ca o hotărâre definitivă, mulți se interesau despre dota, pe care Principesa Română o va duce viitorului ei soț.

Despre suma, care ar constitui această dotă, s'au șoptit in public, țifre diferite. Chiar prin ziare s'a publicat mai deunăzi, că actualul guvern ar prepara un proiect de lege pentru acordarea unei sume de 300 mii lei, ca apanagiu anual, care să constituie dota principesei Elisabeta.

Știrea astfel cum a fost publicată e greșită.

Nu este vorba, să se acoarde principesei Elisabeta, un apanagiu anual de 300 mii lei, ci pur și simplu suma de 300 mii lei, pe care țara ar oferi-o primei principese române la căsătoria Ei.

Zestrea adevărată a A. S. R. va fi completată de cătră M. Sa Regele, care ține să doteze pe cea mai mare fică a Augustului său nepot, din averea Lui proprie.

De altfel suma de 300 mii lei, pe care guvernul, după cât se afirmă, ar voi să o dea drept zestre, odată pentru totdeauna, Principesei Elisabeta, nu e atât de importantă, încât să poată ridica protestarea cuiva,

Grecia a oferit ca zestre ficei regelui Gheorghe, care s'a căsătorit cu marele duce Constantinovici, suma de 500 mii lei, și

Grecia pe aceea vreme — mai ales — era foarte săracă. Cu toate astea nici o protestare nu s'a auzit.

Logodna, care nu s'a făcut cu ocazia vizitei moștenitorului Greciei, din cauza doliului, în care se mai află încă familia regală a Greciei, prin asasinarea regelui George — s'a hotărât totuși definitiv.

Ea va avea loc la București, în luna lui Aprilie — se spune că în ziua de sf. Gheorge — când familia regală a Greciei va face o vizită înecognito, curților noastre regală și princiară.

Cu aceea ocazie logodna se va anunța în mod oficial.

Nunta va urma după o lună — și iarăși se spune, că în ziua de sf. Constantin.

Nunta se va face în Atena și Grecii vor să prepare serbări extraordinare.

Suveranii și întreaga familie princiară vor participa la nuntă.

Naș va fi — după câte se afirmă — împăratul Wilhelm al Germaniei, care va cununa în persoană împreună cu M. S. Regina Elisabeta, pe tinerii căsătoriți.

Regele Greciei va dărui principesei Elisabeta, frumosul său castel din Tatoi și va da principelui moștenitor titlul de duce de Sparta.

În vederea acestui fericit eveniment în Grecia au început să se formeze comitete, din inițiativă publică, cari să acorde tinerei perechi diferite semne de amintire și devotament, conform cu obiceiurile locale.

Recomandăm „Biblioteca populară a Asociațiunii“. Veneratul Consistor a dat următorul ordin circular: La rugarea dela 22 Ian. 1914. Nr. 2176—1913 a Comitetului Central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, după ce ni-s'a promis, că în viitor redacția „Bibliotecii populare a Asociațiunii“, va evita de a mai publica broșuri, cari cad în competență bisericească, recomandăm cu toată căldura numita Bibliotecă populară. Căci după ce în viitor vor fi excluse din aceea Bibliotecă cărțile de cuprins dogmatic și cele de rugăciuni, Biblioteca populară, care urmărește lățirea cunoștințelor folositoare și ridicarea la un mai înalt grad de cultură a poporului românesc, credem că nu va mai putea jigni credința nimănui.

Dreptaceea indemnăm cu totdeadinsul pe On. purtători ai oficiilor parohiale, ca să se silească din toate puterile, ca din credincioșii concrezuți păstoririi lor să se înscrie, pe lângă taxa anuală de câte 2 cor., câți mai mulți membrii ajutători ai Asociațiunii, doritori de lumină și de înaintare.

Adunarea generală a Institutului „Patria“ cassa de economii societate pe acții Blaj s'a ținut în 14 Februarie la orele 4 după amiază. Au fost prezenți 46 acționari cu 1885 acții reprezentând 941 voturi. Venitul curat al acestui institut a fost anul trecut de C. 136 130.50. Pentru scopuri culturale și de binefacere s'a votat suma de C. 6518.40, din această sumă s'a dat fondului cultural arhidiecezan rata IV C. 2.500, Ven. Consistor pentru trebuințele școlilor române din Blaj C. 500, Casinei române din Blaj C. 500, pentru școala comercială superioară ce se va edifica în Brașov C. 500 prima rată din suma de C. 1500 votată de adunarea generală, iar restul de C. 2618.40 a rămas la dispoziția direcțiunii. S'a con-

statat, că emisiunea a întrecut așteptările încât deși a fost numai rata primă de C. 90.000 scadentă, acționarii au plătit totuși C. 150.190—; iar informațiile cari le avem, până acum e plătit mai mult de jumătate din capitalul emisiunii a patra.

În direcție au fost realeși domnii: I. M. Moldovanu, Ioan F. Negruțiu și Ștefan Popu, în comitetul de reviziune: dr. Octavian Prie, Aurel C. Domșa, Gavril Precup, iar membrii noi Alexandru Ciura și Iacob Mureșan.

Societatea de lectură „Petru Maior“, invită la *Serata muzicală împreună cu dans*, pe care o aranjază Duminecă în 1 Martie n. 1914. în sala dela Hotel „Royal“ (VII, Erzsébet-körút 45). Prețul de intrare: De persoană 3 cor., de familie 8 cor. Venitul se va întrebuița spre scopurile Societății, o parte însemnată pentru încurajarea sportului. Adresa Societății: VIII., Baross-utca 86, parter. (Pal. Mocioni).

Preoți abstenenți. În Svițera o seamă dintre preoții rom. cat. se abțin de la folosirea beuturilor spirituoase și urmarea e, că și preoții diferitelor confesiuni protestante îi urmează. Acum se anunță din Zürich, că la dorința episcopului s'a pregătit o statistică despre acei preoți rom. cat. din Svițera cari sunt abstenenți. Conform acestui aspect numărul preoților rom. catolici din Svițera e: 1322 dintre cari 452 sunt abstenenți.

Vizita împăratului Wilhelm în Austria. Din Viena se anunță, că în cercurile Curții imperiale, se vorbește, că la începutul lunii Iunie a. c. împăratul Wilhelm al Germaniei va face o vizită M. S. împăratului Francisc Iosif.

Deja moștenitorul de tron Francisc Ferdinand a fost invitat pe împăratul Wilhelm la Konopist, care invitație a fost primită de împăratul. Cu această ocazie moștenitorul va arăta împăratului Wilhelm renumita sa grădină de poame din Konopist, care cu deosebire pe timpul înfloririi ciresșilor, ofere o priveliște de admirat. După vizita dela Konopist, împăratul Wilhelm va merge în Viena resective în Schönbrunn.

Accidentul regelui belgian Albert. Din Brüssel se anunță, că regele Albert făcând dimineața o preumblare călare în pădurea din apropierea castelului, la un moment dat, calul s'a împiedecat și a căzut, acoperind pe rege sub el. Însoțitorii regelui numai târziu au aflat despre nenorocire, și alergând l-au aflat jos în nesimțire. După ce a revenit la sine s'a plâns de dureri de brațul stâng. În grabă sosind trăsura, regele rănit a fost transportat la castel și imediat pus sub supravegerea alor 2 medici. Decamdata s'a constatat fracturarea brațului stâng, nefiind exchis, că în urma căzăturii, regele să fi contractat și vătămări interne.

Alegerile colegiului II pentru cameră în România. În colegiul II de cameră au fost proclamați aleși: 47 liberali, 2 conservatori — democrați și 2 naționaliști: dnii N. Iorga în Prahova și A. C. Cuza la Iași. Pentru 9 locuri s'au declarat balotagii.

Mare concert în Deva. Sâmbătă în 21 Februarie c. nou va fi mare manifestație culturală în Deva. În aceea zi aranjează Reuniunea română de cântări din Orăștie și dirigentul acesteia tenorul Ionel Rădulescu un concert în sala de teatru a orașului.

Prestațiunile reuniunii de cântări din Orăștie sunt bine cunoscute publicului mare românesc și dela frumoasele serbări din toamnă ale ale Asociațiunii. Prestațiunile tenorului Ionel Rădulescu deasemenea sunt bine cunoscute din turneele ce dânsul le-a aranjat prin Ardeal. Recomandăm tuturor Românilor din apropiere să ia parte la această mare manifestație culturală românească.

Un punct din program și la dans va cânta muzica militară din Orăștie.

Oradea mare va primi un corp de armată. Din cele două corpuri noi de armată unul va fi înființat în Stanislau (Galiția), iar al doilea corp revine Ungariei, și după cum se anunță din Viena, sediul noului corp de armată va fi Oradea mare.

Ninsori mari în America. Din Newyork s'a anunță, că în urma ninsorilor mari, zăpada pe alocurea e de 40 centimetri. Circulația e împedecată, din care cauză 70.000 de oameni lucră din răsuputeri la curățirea zăpezii. Trenurile circulând numai cu mari întârzieri, transportul alimentelor a încetat prin ce populația mai mizera suferă. Din pricina gerului în fiecare zi intervin mai multe cazuri de moarte.

Mulțumită. Pentru „fondul studenților bolnavi“ dela gimn. gr. cat. din Blaj ca rescumpărare a invitațiilor la balul filantropic din 12 Februarie 1914, au binevoit a mai contribui următorii: Exelenția Sa Dl Metropolit Dr. Victor Mihályi de Apșia, Blaj, 10 cor., Alesandru Târnavean protop., Pogăceaua 4 cor., ing. P. Lucaciu, Slănic 5 cor., Nicolau Rusu inv. pens. Magyarbodza 4 cor., George Vlassa preot militar în pens. Inoc 5 cor., Vasile Masca preot Beiu 2 cor., Carol Pascha preot, Zăicani 2 cor., Vasile Hopârtean preot, Gădălin 4 cor., Dr. Ioan Bălan protopop, București 5 cor., Dr. V. Bianu, Buzău 20 cor., Dr. Laurențiu Pop avocat, Abrud 10 cor., Dna Aurelia Dan, Mociu 5 cor., Dna Maria Mărginean, Orașta 2 cor., A. Frățilă profesor, Galați 10 cor., Constantin Rusu preot, Șarmaș 4 cor., Emil Pop preot, Tușin 4 cor., Ioan Boeriu preot, Lechința 10 cor., Ioan Pop preot, Ciugudiul-de-sus 4 cor., Emil Fischer fotograf, Sibiu 10 cor., Ioan Hossu preot, Milaș 5 cor., Vasile L. Pop protopop, Sângeorgiude-Meseș 5 cor., Ioan Pop din Cuștelnic 2 cor., majorul Vasile Popa, Brașov 2 cor., Dr. Vasile Bologa, Sibiu 2 cor., Dr. Ioan Cuparescu medic, Viena 10 cor., Vasile Suciu, Blaj 4 cor., Dr. Eugen Solomon medic, Blaj 5 cor., Aurel Hârșan preot, Cenade 2 cor., Dr. Dănilă Szabó adv., Blaj 5 cor., Cornel Crișan, București 20 cor., N. N. 100 cor., George Pop cons. minist. Lugoj 5 cor., George Bilciurescu, Budapesta 20 c., Luca Rusu, București 5 cor., gen. auditor I. Mihălțianu, Sibiu 10 cor., Sabin Solomon compactor, Alba-Iulia 5 cor., Iuliu Bardosy insp. scol. pens. Sibiu 2 cor., Teofil Dragomir mare proprietar, Lupoșia 2 cor., Dr. Ioan Pop medic-colonel, Sibiu 5 cor., Dr. Ioan Pantea adv., Vașarheiu 5 cor., Ștefan Pop profesor, București 10 cor., Dr. Nicolae Racotia medic, Șeica-mare 10 cor. Li-se exprimă și pe calea aceasta mulțumită sinceră. Gavr. Precup prof. I. German prof.

Partea Literară.

Moartea reală și moartea aparentă.

Semnele morții.

Literatura medicală e plină de cazuri de moarte aparentă — adică de oameni presupuși morți, dar îngropați de vii. — Mai ales în expertizele medico-legale, când cineva a murit sugrumat, strangulat, înecat, asfixiat etc., la a doua expertiză, când s'a desgropat cadavrul pentru cercetări, adesea experții au găsit cadavrul fie întors cu fața în jos, fie mișcat spre dreapta sau stânga — limba mușcată, fruntea jupuită de frecările scândurii etc. — ceea ce în urma cercetărilor minuțioase constatau foarte surprinși numai moartea aparentă adică om presupus mort dar îngropat de viu — și asemenea cazuri câte nu credem, că se întâmplă în viața privată, când mai ales la sate moartea nu e constatată decât de către un biet țaran, care nici acela n'are cea mai mică cunoștință nici de carte nici de a constata semnele morții celui repauzat. Și ca atare câte erori nu cred, că se întâmplă. că bănuitul mort căzut într-o stare de catalepsie de nesimțire în urma unei boli de nervi atac de inimă etc., care și-ar putea veni în simțire tocmai după 3—4 zile să fie îngropat de viu.

În alte țări unii oameni mari, genii chiar, atât de mult au fost cuprinși de această frică, ca să nu fie îngropați de vii încât a lăsat prin testament, că înainte de a fi pus în cosciug (copârșeu), după moarte să li-se străpungă inima cu un cuțit — alții să li-se facă autopsie, alții au dispus ca cadavrul lor să se ardă etc.

Prin urmare ca aceste erori să fie pe cât se poate de înlăturate voiu arăta în aceste rânduri, care sunt acele semne după care oricine se poate constata, că cutare individ e mort sau nu.

Definiția morții după cei mai autorizați medici ar fi: *Incetarea vieții*. Moartea poate să se întâmple la orice etate, în urma boalelor grave și prin bătrânețe.

Cauzele morții pot fi produse prin boale de plămâni, prin boale de inimă, de creeri, de ficat, de rinichi și prin bătrânețe.

1. Moartea produsă prin boale de plămâni este cauza cea mai deasă, prin faptul, că produce întotdeauna asfixia, care e omoritoare.

2. Moartea produsă prin boale de inimă e foarte frecventă, căci adesea e în legătură cu alte boale, cari pot aduce paralizia acestui organ și prin urmare moartea.

3. Multe alte boale, ca: alcoolismul, sifilisul, boalele infecțioase și chiar boalele creierului, pot să paralizeze acest organ și moartea să se producă.

4. Boalele de ficat, rinichi, stomac, intestine precum și alte boale otrăvitoare pot produce moartea individului.

5. Diferite alte boale de natură externă ca: lovituri, arsuri, împușcături, împusături, înecări spânzurări etc. pot produce moarte și în fine

6. Moartea poate să se producă prin slăirea puterilor corporale în urma vârstei înaintate.

Semnele morții sunt: 1. Incetarea bătailor inimii. 2. Fața de cadavru. 3. Înălbirea pielii mai ales pe pânțele. 4. Nemișcarea complectă a pieptului. 5. Lipsa de răsunare ce se poate constata cu o oglindă pusă în fața gurei și a nasului. 6. Lipsa de simțire, mișcare și cunoștință — mai ales încercarea se face cu o luminare la buricul degetului mic. 7. Impăinginarea ochilor și lipsa de contractarea pupilelor la o luminare apropiată de ochi. 8. Nemișcarea corpului. 9. Căscarea gurei. 10. Indoitura degetului mare în scobitura mâinei (în palmă). Iar semnele cari se arată mai târziu sunt răcirea corpului, înțepenirea cadaverică și putrefacția.

Rigiditatea cadaverică sau înțepenirea se observă mai întotdeauna între 6 și 12 ore; după 24 de ore tot corpul e înțepenit, care poate fi ridicat ca un lemn întărit; după 36 de ore corpul se înmoaie din nou.

Putrefacția cum am zis să arată mai întâi la pânțele, care se umflă și pielea să albăstrește, sau se înverzește; această colorațiune să întinde peste spate, pe părțile pe care zace cadavrul, la piept, la față și la celelalte părți ale corpului. În același timp iasă spumă și sânge pe nări și pe gura mortului când mirosul de cadavru ia cea mai mare dezvoltare.

Putrefacția începe între 18 și 24 de ore și se observă la indivizii, cari n'au suferit și au murit subit mai ales pe timpurile călduroase, pe când la cei slabi și cei care au bolit mult timp se ivește mai târziu.

Toate aceste semne după care orice individ se poate orienta pentru înecunjurarea marelui pericol de a îngropa pe om de viu luându-l drept mort, am ținut ale arăta în acest articol spre a și-le însemna fiecare și a beneficia de ele la timp.

Țin să mai adaug tot în interesul sănătății individuale și publice ca în cazuri de boale molipsitoare cum e d. ex. Scarlatina, anghina difterică, vărsatul, tifosul, tuberculoza, bubatul negru, holera etc., imediat după moartea individului se chiamă un expert cunoscător, care constatând moartea, cadavrul se va îndepărta imediat din casă într'un loc izolat până la înmormântare. Iar în casa în care a murit se va proceda la o desinfecție radicală și totală. Casa se va goli cu desăvârșire și se va văru, podelele se vor spăla cu leșie. Rufele se vor fierbe și spăla, scaunele, lăvițele, masă — recvizitele cu un cuvânt toate mobilele se vor desinfecția prin spălarea cu leșie tare, iar hainele ce nu se vor putea desinfecția mai bine să se ardă. În nici un caz se nu facă marea crimă și păcatul de a le dărui, căci cu modul acesta cu siguranță le va dărui acelor nenorociți și boala. Mai ales preotului, învățătorului precum și tuturor voitorilor de bine bietului nostru popor trudit le recomand cu căldură să le dea aceste modeste sfaturi.

Dr. V. Hâncu.

F. X. Wetzel.

Calea spre fericire.

— Pentru tinerime. —

Trad. de: P. A. N.

(Continuare).

3. Grijește-te sănătatea.

»Cea mai bună medicină a sănătății e hrănirea chibzuită.

Când odată un bosconitor francez sta înaintea unei judecătoriai parisiene, fiind că împedecase comunicația pe „podul-nou“, judecătorul l-a întrebat: Tinere, spune-mi ce faci, că atâția oameni se adună în juru-ți și scoți dela ei atâția bani cu afacerile tale? „Onorate Domnule — răspuse șarlatanul — ce credeți câți oameni trec peste podul-nou în restimp de o oră?“ „Nu știu“ — „Atunci să Vă spun eu: cam zece mii. Și pe câți dintre aceștia îi considerați de oameni cuminți?“ — „Vre-o sută!“ — „Cam mult“, zise mișelul; „dar fie, fie o sută, iar mie tot îmi mai rămân cam vre-o „nouă mii nouă sute cumpărători!“

Așa e în Paris, așa e și într'alte locuri. Omul aleargă pe la toți bosconitorii câți îi cunoaște, cereă mii de mijloace, mii de leacuri, pe când „cea mai bună medicină a sănătății e hrănirea chibzuită“. De-ți vei griji sănătatea din tinerețe, mulți bani vei câștiga și de multe boale scutit vei fi.

Însă chiar omul tinăr, foarte adeseori, nici macar cea mai puțină grije nu o poartă pentru prețiosul bun al sănătății; căci el crede, că în anii puterii și ai sănătății, toate îi sunt iertate. Mai întâi să deprinde cu necumptăul, care după cum spunea un poet păgân, ucide mai mulți oameni, decât rășboiul. Nimic nu ruinează mai tare sănătatea înfloritoare, decât necumputăta beutură a spirtuoaselor, fie acelea de orice speție. Cine bea beuturi de aceste otrăvitoare, acela își strică sângele, își tâmpește nervii și își stoarce puterea de viață. E adevărat, că cantități mai mici din beuturile alcoolice ajută la mistuire: cantități mai mari însă o împiedecă. Și după cum zice Liebig — *o bucățică de pâine conține cu mult mai multă putere nutritoare, decât oricât de mare cantitate de bere*. Mai mult, alcoolul cauzează în trup ferbițeli, în cari nervii tâmpeți și mușchii slăbiți desvoaltă un lucru mai mare. Însă încordării îi urmează oboseala, ațitării puterilor, slăbiciunea, așa, că cu cât mai adeseori ne vom „întări“ cu astfel de ațitări, cu atât mai curund ne vom consuma puterile. Cele mai bune mijloace pentru reinprospetarea puterilor sunt odihna și nutrirea proporționată.

Nici macar câtuș de cât nu s'a adevărit, că alcoolul chiar și în mod cumpătat, introdus în corpul omului, ar folosi ceva trupului sănătos; dar nu încapă îndoială, că dacă vom introduce adeseori beuturi spirtuoase în trupurile oamenilor, cari dela natură sunt tari, sănătoși, aceștia în pușini ani vor slăbi sufletește și trupește, și vor deveni necapabili la lucru.

Și chiar dacă un păhar de beutură ar fi cu totul nesticăcios, totuș ar fi mai bine, dacă tinerii s'ar abțineau cu totul dela beuturile spirtuoase. „Pentru că“ — scria episcopul Egger în cartea sa intitulată „In-

drumări despre folosința beuturilor spirituoase — „Și acesta e unul dintre drumurile ce duc la beție, pe cari, chiar unji dintre cei, la cari nu ne-am fi așteptat, au apucat deja. Beau numai ca să se „întărească“; dar ceea ce la început le era de ajuns, mai târziu le va fi prea puțin. Pe când apoi, acest medicament iritator se va întări, vor slăbi puterile și apoi nu peste mult, — iată bețiul! Tăranii și lucrătorii laudă vinarsul, fiindcă acesta îi încălzește, când ei trebuie să lucreze afară în vânt și în ploaie și în vremea rece a iernii. Dar în realitate vinarsul îi face necapabili de lucru, necapabili de suportarea cu răbdare a frigului, și la facerea multor drumuri încoace și în colo. Pentru aceea la locuitorii polului nordic, rachiul e cu totul nefolosit. Iar dacă am început odată să bem vinarsul, atunci cu el deodată ne-am adus pe cap și nefericirea. S'a calculat că nouă din 10 părți de săraci, trei părți dintre criminali, jumătate dintre bolnavi, a treia parte dintre nebuni și a patra parte dintre copiii nelngrijiți cad în contul beției.

Fi-i așa dară cumpătat iubite tinere. „Eu îți recomand să mănânci mult și să bei puțin“ a zis Dr. Sonderegger.

„Cel ce e cumpătat în mâncare și bețură, acela, deplin sănătos, va ajunge o vrăstă înaintată“. Așa suna inscripția de pe o casă elvețiană, deja în 1614.

— „Un bătrân neapolitan îmi zise odată, când nu împlinisem încă 16 ani: Ferește-te întreagă viața ta de bețură prea multă. Cu cât vei bea mai mult, cu atâta vei lucra mai puțin, și cu cât vei lucra mai puțin, cu atâta vei bea mai mult. Și aceasta va fi cauza pieirei tale“. Așa povestește un bătrân ostaș, care luptase și în Italia.

În Franța era datina, că în ziua de anul nou, ambasadorii străini, preoții mari și profesorii universitari, mergeau la președintele republicii spre a-i pofti an nou fericit. În anul 1882, era între profesori și unul, care avea 95 ani. Președintele, față de acest bătrân onorabil, s'a purtat cu o deosebită atențiune și l'a întrebat, ce mijloc a întrebuintat, că a putut ajunge o așa etate înaintată. „O, mijlocul e foarte simplu — răspunse bătrânul profesor — în întreagă viața mea eu n'am beut nici măcar un strop de vin“.

În modul lui sincer ne povestește Petru Hebel istorioara unui „bolnav“. Bolnavul avea 365 de morburii și anume, în fiecare zi altul și altul. Toți medicii din Amsterdam l'au cercetat. Nici unul însă nu i-a putut ajuta. Auzi el atunci de un vestit medic, care însă locuia departe de el, cale de 100 de ceasuri. În acesta simți bolnavul încredere și îi scrisese despre starea sănătății sale. Medicul văzu îndată, că acela avea lipsă nu de medicină, ci de cumpăt în mâncări și bețuri și de lucru. De aceea îi scrisese el o epistolă de cuprinsul următor: „Iubite prietino, ești cuprins de un greu morbo; totuși însă, de mă vei asculta, te vei face iarăși sănătos. Să știi, că Dta porți în stomac un vierme cu șapte guri. Cu acest vierme, așa avea eu de lucru, și Dta trebuie să vii la mine. Însă să mai știi, că nu trebuie să călătorești cu trăsura sau călare, ci pe jos, căci altmintrelea mișcându-se viermele, deodată vă rupe intestinalele din șapte locuri. Să știi mai departe, că mult nu-i iertat să

mănânci: la zi numai de două ori: o farfurie de supă și pe lângă ea la amiază o bucată de cârnaț iar seara un ou; dimineața, numai puțină supă. De vei mânca mai mult, va crește viermele, va strânge și apăsa ficatul și atunci — măsarul îți poate face sicriul. Acesta-i sfatul meu, de-l vei urma, auzi încă cucul cântând în multe primăveri. De altmintrelea, fă ce vrei“.

După ce bolnavul citi epistola, porunci servitorilor, să-i ungă cismele, și porni la drum pe jos, pe cum îi spusese medicul. Când după 18 zile ajunse la medic, era deplin sănătos. Atunci îi zise medicul: „Numai sufletul Dta e cel bun, te-a înduplecat să-mi asculti sfatul. Viermele a perit. Dar ouale lui sunt încă în stomac și de aceea trebuie să mergi îndărăpt tot pedestru și, când nu te va vedea nime să tai lemne; dar să nu mănânci mai mult decât numai să-ți astâmperi foamea, ca nu cumva să iasă din ouă; făcând așa, vei ajunge la adânci bătrânețe“, zise și începu să zimbească. Atunci însă adause străinul bogat: „Domnule doctor, ești un om șiret, dar te înțeg foarte bine“. A ascultat și mai departe de sfatul medicului și trăi 87 ani patru luni și zece zile, sănătos ca peștele. Dar de atunci anual trimitea doctorului, ca salutare de anul nou, câte 20 galbeni.

Dar voi, iubiti tineri, știți ce vreau eu să zic prin istorioara aceasta? Vreți să fiți tot sănătoși? Atunci pe lângă cumpăt în mâncări și bețuri lucrați cu sirguintă. „Lucrătorii cei mai harnici, sunt cei mai rari vizitatori ai noștri“ se îndatina a zice un medic.

Dacă însă pe lângă necumpăt și lene mai are cineva și vre-o însușire primejdioasă, va fi vai de el, căci acela foarte ușor va cădea într'un păcat, pe care creștinii n'ar trebui nici măcar să-l amintească. Un tată bud avea un fiu, care prin prietenii săi răi se stricase. De acesta nu se prindea nici un sfat nici o dojană părintească. Bietul tată întrebuintă atunci ultimul mijloc. Și-a adus copilul în spitalul orașului. Aci îl purtă pela paturile bolnavilor, cari prin necurăție și-au mâncat sănătatea și cari erau într'o odaie separată. Aceștia zăceau acolo, palizi și slabi, suferind chinuri groaznice, acoperiți be hube hidoase, ce răspândeau un foarte urât miros, și le acopereau uneori și fața; zăceau acolo, ocoliți și desprețuiți de toți. Copilul se retrase, înfiorat de înspăimântătoarea vedere, și căzu în brațele tatălui său. Iar când se trezi zise: „Acum m'am vindecat; de aci înainte voi fi curat“. Și-a și ținut cuvântul.

(Va urma)

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Sânmartinul de Câmpie* pe 1914. — *Petros* pe 1914. — *Mezöterem* pe 1/4 1911—20/8 1912. — *Krasznaterebes* pe 1914 trimestrul 1-iu și al 2-lea. Vă rugăm a îngriji și de restanța anilor trecuți. — *Kraszóviszák* pe 1914 sem. 1-iu. — *Merisor* pe 1913. — *Ibisdorful săsesc* pe 1/2—1/12 1907. — *G. P. Lugoș* pe 1914 quartalul 1-iu. — *Baia de Criș* pe 1914. — *Corbu* pe 1914. — *Dr. Fl. S. Orade* pe 1914. — *Teaca* pe 1914 sem. 1-iu. — *Cut* pe 1907 și 1908 sem. 1-iu.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorele sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Elemente de igienă,

referitoare la biofiziologia anatomică de *Dr. V. Hâncu*, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustrațiuni dă o icoană foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simțită, a fost apreciată și întimpinată pe piața cărților într'un chip din seamă afară elogios.

Se află de vânzare la autor și la *Librăria Seminarială din Blaj* (Balázsfalva). Prețul 1.50 + 10 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

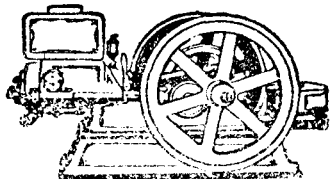
Mediaș—Medgyes. [Nagyküküllő vm.]
Serviciu conștiințios. Soiuri garantate.
Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari, cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 10—20

E fapt în general cunoscut, că pentru **mânarea** aparatului de **sfârmat** cucuruzul, **dumicatul** napilor, pentru **mori** și **tăietoare** de **nutreț**, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la **Dénes B.**

Societate comandită, în BUDAPEST,
V., Lipot-körút 15.

Prețurent gratis și franco.

(69) 12—13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA

a lui A. THIERRY.

Oprește și incetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută la pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbațul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spini, sticlă, alice, năsip. prav etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciune, rosături, orice arsături, rane ivite prin lunga zăcere a bolnavului, la buboae, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăreliei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 borcaue costă cor. 3.60 se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande de dreptul dela farmacia

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA
(lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 12—25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul 9.50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské** — **Indice pentru școlile populare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

A APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.
„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-bile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asig-urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
încep anulului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5,458,689.43
Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1912	} foc „ 123.667,241—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . cor. 2.603,400—

Prospeste și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8) 11—?